

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПрАТ «ВНЗ» Міжрегіональна Академія управління
персоналом»

Лі Цзиці

**ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ
МЕНЕДЖЕРІВ:
ВЕКТОРИ УСПІХУ**

МОНОГРАФІЯ

Київ
«Центр учбової літератури»
2018

УДК 111.852:37.091.2+792.8
Л 55

*Рекомендовано до друку Вченою радою
ПРАТ «ВНЗ» Міжрегіональна Академія управління персоналом»
(протокол № 4 від 26 квітня 2017 року)*

Рецензенти:

Бахов І. С., доктор педагогічних наук, професор;

Тернопільська В. І., доктор педагогічних наук, професор.

Науковий редактор:

Чернуха Н. М., доктор педагогічних наук,
*професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Лі Цзиці

Л 55 Лідерські якості менеджерів: вектори успіху: монографія / Цзиці Лі. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 184 с.

ISBN 978-611-01-1133-1

Монографію присвячено проблемі виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету. З'ясовано стан розробленості проблеми в педагогічній теорії і виховній практиці. На підставі узагальнення досліджень українських і зарубіжних науковців визначено сутність феноменів «лідер», «лідерство». Уточнено поняття «лідерські якості», «виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів», «освітнє середовище університету». Науково обгрунтовано та проаналізовано потенціал освітнього середовища університету у контексті виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів. Розроблено діагностичну програму з визначення рівнів вихованості лідерських якостей майбутніх менеджерів. Спроектовано модель освітнього середовища університету, спрямованого на виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів. Визначено зміст, форми, методи та засоби виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету. Теоретично обгрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету.

ISBN 978-611-01-1133-1

© Лі Цзиці., 2018.

© Видавництво «Центр учбової літератури», 2018.

З М І С Т

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ.....	7
1.1 Проблема виховання лідерських якостей у наукових дослідженнях	7
1.2 Особливості виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету	29
1.3 Аналіз сучасного стану вихованості лідерських якостей майбутніх менеджерів	53
Висновки до першого розділу	67
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ.....	69
2.1 Проектування моделі освітнього середовища університету, спрямованого на виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів	69
2.2 Обґрунтування організаційно-педагогічних умов виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету	92
2.3 Організація та проведення формульовального етапу дослідження	120
2.4 Аналіз результатів педагогічного експерименту	138
Висновки до другого розділу	151
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	154
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	158
ДОДАТКИ.....	169

ВСТУП

Сучасна українська держава цілком самостійно, на основі національного інтересу, визначає стратегію свого зовнішньополітичного курсу, відносини з близькими і далекими державами, з міжнародними структурами, забезпечуючи собі належне місце у світовому співтоваристві. За таких умов виникає необхідність у вихованні професійно компетентного, мобільного, конкурентоспроможного молодого фахівця, гуманістично зорієнтованого молодого лідера, готового до продуктивного співробітництва, продукування неординарних ідей, прийняття рішень, відповідальності за себе та свою діяльність.

Необхідність виховання лідерських якостей майбутніх фахівців є незаперечною, тому підкреслюється у таких нормативно-правових документах, як: Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року, Стратегія державної молодіжної політики в Україні, Державна цільова соціальна програма «Молодь України», Концепція національно-патріотичного виховання молоді. Відповідно, у зв'язку зі збільшуваними суспільними вимогами до формування активної творчої особистості, здатної самовизначатися та реалізувати себе, особливо значення в теорії і практиці освіти набуває проблема ефективної соціальної самореалізації студентів, зокрема, виховання лідерських якостей студентів в освітньому середовищі закладів вищої освіти.

Як показують останні дослідження, випускники закладів вищої освіти за фахом «Менеджмент» мають порівняно низький рівень сформованих лідерських якостей. Значний відсоток молодих керівників проявляє на практиці стійкі стереотипи адміністративного, авторитарного стилю управління. Багато молодих керівників схильні до реалізації господарського типу управління, але не звертають уваги на розвиток потенціалу своїх співробітників. За останніми даними, лише невелика частина керівників, що мають стаж роботи до двох років, мають високий рівень вихованості лідерських якостей, спрямовані на лідерський стиль управління і вважають його ефективним. Ці дані актуалізують означену проблему й підтверджують той

факт, що в процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів не приділяється належної уваги вихованню їхніх лідерських якостей. Тенденціями розвитку такої ситуації є неврахування пріоритету виховання лідерських якостей та нерозробленість теоретико-методичних основ його практичної реалізації на практиці.

Теоретико-методичні засади лідерства набули розвитку у працях сучасних зарубіжних (В. Грінвуд, Х. Данфорд, Л. Даунтон, Р. Ділтс, П. Друкер, Н. Жеребова, Дж. Коттер, Д. Крек, Д. Мацумото та ін.) та вітчизняних (М. Гаврилюк, С. Калашнікова, А. Куриця, Г. Лактіонова, М. Логунова, Д. Ольшанський, Л. Орбан-Лембрик, В. Стрижко та ін.) науковців. Проблему виховання лідерських якостей особистості висвітлено в дослідженнях вітчизняних (В. Веснін, Д. Виханський, М. Гаврилюк, О. Євтихов, Л. Карамушка, Р. Кричевський, В. Лозниця, А. Лутошкін, В. Москаленко, Б. Паригін, А. Петровський, Л. Уманський, О. Уманський, О. Чернишов, Ф. Хміль та ін.) та зарубіжних (К. Бланшард, Е. Богардус, М. Вебер, І. Вешлер, В. Врум, Р. Ділтс, П. Друкер, Ф. Йеттон, Д. Крюгер, Ф. Массарик, М. Маскон, С. Сміт, А. Сосланд, Р. Танненбаум, Ф. Фідлер, П. Херсі, Чен Го Чуань, Ян Дай Янь, Чжан Со Ю, Лі Юань Сюй та ін.) дослідників. Особливості соціалізації молоді, формування особистості майбутнього лідера є предметом дисертаційних робіт сучасних науковців, серед яких: Ю. Загородній, Л. Дябел, І. Курлішук, В. Мороз, О. Невмержицька, К. Потопа, О. Севастьянова, Н. Чернуха, С. Шашенко, Л. Шеїна, Л. Шигапова та ін.

Окремим аспектам виховання студентської молоді присвячені праці українських учених: Р. Вайноли, Н. Грищенко, І. Данченко, О. Коберника, Т. Осипової, Н. Ревнюк, С. Савченка, Н. Сівак, М. Солов'я, М. Фіцули, С. Хлестової, С. Шашенко, В. Штифурак та ін. Розкриттю теоретико-методичних засад лідерського становлення студентів присвячено наукові праці вітчизняних дослідників: Н. Бабкової-Пилипенко, Н. Беляєвої, Н. Мараховської, К. Паламарчук, О. Савченко, Р. Сопівника та ін. Соціально-психологічні аспекти лідерства в університетському середовищі до-

сліджувалися науковцями – Н. Беляковою, І. Веряскіною, З. Гапонюк, А. Голубом, А. Давлетовою, Г. Демидовою, І. Дригіною, К. Ємеліним, А. Зоріною, А. Івановою, Ю. Кулінцевою, М. Рожковим та ін. Особливості розвитку лідерства у студентському самоврядуванні проаналізовано у дослідженнях Л. Гунічевої, Л. Конишевої, Ю. Кращенко, В. Мороз, Н. Семченко, Н. Шафєєвої, Л. Шигапової та ін.

Незважаючи на посилений інтерес науковців до проблеми лідерства, науковому обґрунтуванню та практичному впровадженню в освітнє середовище університету ефективних форм, методів, засобів виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету приділено незначну увагу.

Актуальність проблеми та її недостатня наукова розробленість зумовили вибір теми монографії – **«Лідерські якості менеджерів: вектори успіху»**.

Монографія складається з двох частин. У першому розділі *«Теоретичні основи виховання лідерських якостей особистості»* досліджено проблему виховання лідерських якостей у наукових дослідженнях, розглянуто особливості виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету, здійснено аналіз сучасного стану вихованості лідерських якостей майбутніх менеджерів.

У другому розділі *«Організаційно-педагогічні умови виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету»* спроектовано модель освітнього середовища університету, спрямованого на виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів, теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови виховання лідерських якостей майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету.

Автор дякує рецензентам за інтерес до роботи, цінні рекомендації та поради, які сприяли поліпшенню змісту монографії.